

גליון

לא יסור שבט מיהודה

פניני תורה וחסידות, פניני מנהג והלכה, סיפורים בהמשכים וסיפורי צדיקים בשילוב תולדות וקורות דברי ימי רבוה"ק מסטרעטין זללה"ה מתוך ספר התולדות "לא יסור שבט מיהודה - סטרעטין" הנמצא בשלבי העריכה שיצא לאור אי"ה ברוב פאר והדר בעתו ובזמנו בעזרה שית"ת

גליון שס"ז - שנה ח' - פרשת תולדות - ערב ראש חודש כסלו - שנת תשפ"ה לפ"ק

זמנים לש"ק פרשת תולדות: הדלק"ג: 4:14 עלות השחר: 5:47 נץ החמה: 7:00 סו"ן קר"ש: 8:46 9:22 הצות: 11:45 שקיעה: 4:3 זמן ר"ת: 5:44 מולד חודש כסלו: יהיה ביום א' פרשת ויצא בשעה 4 לפנות בוקר עם 49 דקות ועם 15 הלקים. 4:49.15. ר"ח יהיה ביום א'-ב' פרשת ויצא הבעל"ט. הזמנים הם לפי אופק לעיקוואר יצ"ז

אמרות פהורות

ברש"י ואלה תולדות יצחק, יעקב ועשו האמורים בפרשה וכו'.

מקשים מה בעי רש"י בזה. ויש לפרש על פי מה דאיתא בגמרא דממזר אינו מוליד. ובזה יובן ואלה תולדות יצחק בן אברהם מן תולדותיו ניכר שאברהם הוליד את יצחק, דאי מאבימלך נתעברה שרה לא היה יצחק מוליד דהא ממזר אינו מוליד. וזה שפירש רש"י יעקב ועשו וכו'.

מנוכח החורב.

ורב יעבוד צעיר.

[בשם הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זללה"ה] ר"ל מי שמחזיק עצמו לרב היינו שיש לו גדלות יעבוד צעיר אז הקב"ה עושה שיהיה צעיר.

דגל מחנה יחוד - סטרעטין.

ורב יעבוד צעיר.

[בשם הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זללה"ה] או עזה"ד ורב יעבוד הרבה עבודה צריך לעבוד שיהיה צעיר שיבא למדרגת ענוה.

דגל מחנה יחוד - סטרעטין.

ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו, פירש"י שהיה צד אותו ומרמהו בדברים.

ואמר הקדוש רבי מיכל מזולטשטוב בשם רבו מרן הקדוש רבינו הבעל שם טוב זצלה"ה, שמיום שרימה עשו את יצחק גרם שאין שום צדיק יוכל לראות על בנו שום דבר רע.

בעל שם טוב עה"ט.

במדרש וקח וגו' גדיי עזים טובים וגו' טובים לך שעל ידן תטול הברכות טובים לבניך שעל ידן הוא מתכפר להם ביום הכיפורים דנתיב כי ביום הזה יכפר.

ונראה שהמדרש דורש שעל ידי הברכות יזכה לכפרות יום הכיפורים, ותימה היכן רמוז זה, אולי מדרשות חז"ל ויתן לך יתן לך אלקותו מכאן זכו שיוכלו להיות כל ישראל בבחינה אלקית, וזהו ביום הכיפורים שהמקטרג מודה יש לך עם כמלאכי השרת.

שפתי זדיק - פילן.

הגליון יוצא לאור לזכר ולעילוי נשמת הילדה הקהה רחל ע"ה בת יבלחט"א מזה"ר ר' אלעזר יוסף שיחי', נפטרה כ"ג אדר ב' תשפ"ד לפ"ק. ת.נ.צ.ב.ה.

ארץ אשר ה' אלוך דורש אותה תמיד עיני ה' אלוך בה מרשית שנה ועד אחרית שנה השתדלו והרבו בתחינה ובקשה עבור אחינו בני ישראל הנמצאים בארצנו הקדושה - הקדושים וליצו בעד החיים שישארו בשלימות ובריאות ברוח ובגשם בלי שום מנוסל. המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפילה לאור גדול ומשעבדים למאולה השתא בעגלא ובזמן קריב נאמרו אמן!

פניני מנהג והלכה

ענין נתינת צדקה קודם הדלקת נרות - א'

מקורו:

מנהג קדום הוא בישראל שקודם הדלקת הנרות של שבת נותנת האשה כסף לצדקה וכמבואר בקיצור שלחן ערוך [סימן עב, סעיף ב'] 'טוב שתתן האשה קודם הדלקה איז הפרוטות לצדקה'. המקור הקדום ביותר למנהג זה הוא בסידור תפלה דרך שיח השדה מאת הגאון רבי עזריאל מווילנא זע"א [נדפס בברלין שנת תע"ג לפ"ק] 'האשה תפריש לפני הדלקת הנרות משהו לצדקה אפילו פענניג אחד'.

טעמו - לסליחה ולכפרה:

טעם המנהג מובא בספרים כיון שהדלקת הנרות היא תיקון לחטא הידוע - [עץ הדעת] שהכשילה חוה בו את אדם הראשון, על כן מן הראוי שתפריש מעות לצדקה כדי שהצדקה תהא עזר וסיוע לסליחה ולכפרה על חטאה בבחינת וחסאך בצדקה פרוק.

כמשך עניני נתינת צדקה קודם הדלקת נרות של שבת - צמצום הצעליט

ברכת מולא טוב חמה ולבנית לכבוד האי גברא רבא הרה"ח ר' פסח משה גראספמאן שליט"א מייסד, ונשיא ישיבה מסורת אבות - ליקוואר יצ"ו לרגל השמחה שבמעונו

שמחת נישואי בנו החתן יחיאל מרדכי שיחי' בשעה טובה ומוצלחת ולמזל טוב!

יזכו המחוננים לראות הרבה נחת דקדושה מהזיווג, והזיווג יעלה יפה יפה לתפארת המשפחות שיחי', ויזכו לראות הרבה נחת דקדושה מכל יצ"ח מתוך הרחבת הדעת וישוב הדעת, מתוך עושר ואושר שפע ברכה והצלחה וכטו"ס אבי"ר. מאגלמך.

פרנס השבוע

גליון השבוע נתרב ע"י ידידנו הנכבד, רודף צדקה וחסד שיחי' לרגל שמחת בית צדיקים

יזכה לשפע ברכה והצלחה, ובכל אשר יפנה יצליח, בני חיי ומווני ולכטו"ס אמן ואמן.

ברכת מולא טובא וגדיא יאה למע"כ הרבנית מסטרעטין תליט"א לרגל השמחה שבמעונו

אצל בנה הגה"צ רבי דוד פלאם שליט"א

מק"ק תפלה למשה - סטרעטין

לרגל שמחת נישואי בנו החתן אהרן שיחי'

עב"ג הכלה שתחי' בת קדושים וטהורים בת

הרב יעקב משה טווערסקי שליט"א

רב דק"ק תורי הרהב האר"אסטייפיל

בן כ"ק אדמו"ר ממילואקי - האר"אסטייפיל שליט"א

והרה"צ רבי עזריאל מאיר אייגנר מלובלין שליט"א

ברכה מיוחדת לחמיו שליט"א

הגה"צ הרב משה שמואל שטערן שליט"א

בן אבד"ק בליץ וחתן אדמו"ר מסטריקוב זע"א

למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת!

יזכו המחוננים שיחי' לראות הרבה נחת דקדושה מהזיווג שיעלה יפה יפה, ויזכו לראות הרבה נחת דקדושה מכל יצ"ח לתפארת רבותיו ואבותיו תק' בגמ"מ מתוך הרחבת הדעת וישוב הדעת, ומתוך עושר ואושר שפע ברכה והצלחה וכטו"ס אבי"ר. מאגלמך.

המשך פון לעצטע וואך: מיר האבען דערציילט איבער דער חסיד רבי איטשע דוד וואס איז א תלמיד חכם, א אויסגעארבעטע חסיד, מלא קדושה און ער האט מסכים געוועהן צו ווערן דער רביס יד ימינו. ער האט שוין גע'שחט'ן נאך ביים בית אהרן און נאך זיין הסתלקות איז ער ממשיך ביי דער נייע רבי - רבי אשר. במשך הזמן איז רבי איטשע דוד זייער קראנק געווארן, די ידידים זיינע האבען איהם מציע געוועהן צו פארן קיין ווארשא אפשר וועט עס דארט ווערן בעסער. דער דאקטער דארט האט דערציילט פאר די ידידים און בני משפחה אז די עצה איז צו פארען קיין טאקאי אבער מען דארף שטארק אכטונג געבן עס זאל איהם נישט שאטען. למעשה די בני משפחה האט זיך צאם גענומען און מען האט אלעס צוגעגרייט פאר רבי איטשע דוד אז ער זאל קענען פארן געזונטערהייט קיין טאקאי צו באקומען א רפואה שלימה. ב"ה די נסיעה איז אריבער גאנץ פיין מען איז אהנגעקומען קיין טאקאי. מען גייט צו די הקדש זייער שפעט ווען דער משמש פון די הקדש הערט שטארקע קלאפען ביים טיהר 2 אזייער פארטאגס. קודם האט ער נישט געוואלט עפענען אבער ווען ער האט געהערט אז עס איז א חסיד פון די ליטא א אדם מורם מעם האט ער איהם מסדר געוועהן א בעט אינעם הקדש. ענדליך שלאפט ער איין ווען איינער קלאפט פון פריש. דאס מאהל זאגט דער משמש צו זיך איך עפען נישט אויף! יהיה איך שיהיה. ביטע ליינט יעצט ווייטער:

דער ראש הקהל - זוסמאן פארקאש איז דא! אינעם הקדש!

דער משמש שלאפט ווייטער, אבער דאס קלאפען איז געווארן זייער שטארק, מן הסתם טראכט צו זיך דער משמש איז דאס דער בעל עגלה פון די ליטא, עס גייט מיך נישט אהן ער מוז זיין נישט מיט אלעמען - וואס קלאפט ער שוין ווייטער?

ביז ער הערט א געשריי אזוי: **יעקב מאיר!!!!!! עפען אויף די טיהר!!!!!!** נאך א רגע הערט ער עפעס וואס האט איהם געשראקען - ס'איז מיך זוסמאן!!!!!!

אוי וויי טראכט דער משמש - יעקב מאיר - זוסמאן! דאס איז דאך מיין בעל הבית - די ראש הקהל פון אונזער שטאט טאקאי! אוי וויי איז מיר.

יעקב מאיר טוהט זיך שנעל צוריק אהן און לויפט צו די טיהר - עס איז שוין האלב דריי פארטאגס אבער אויב זוסמאן איז דא מוז עס זיין זייער וויכטיג - אלע שלאפעריי סימנים איז אינגאנצען אוועק.

ער עפענט אויף די אלטע שווערע טיהר און דארט שטייט זוסמאן פארקאש די חשוב'ע ראש הקהל.

מיט וואס קען איך אייך מכבד זיין חשוב'ע ראש הקהל? פרעגט יעקב מאיר. ער האט געוויסט אז דער ראש הקהל איז נישט סתם ראש הקהל נאר ער איז אזוי ווי די אידישע מאיער פונעם שטאט און ער איז א מורא'דיגע בעל כח הגם ער איז א געוואלדיגע טוב לב - א מורא'דיגע גוטע הארץ אבער דאך קען ער מיט איין רגע שיקען מענטשן פון זייער פאסטען זייער שנעל. אזוי טראכטענדיג הערט ער א קול:

האט איינער פון סטאלין יעצט געקומען צו גיין!?

וואס האט געשעהן ווייטער? זעה דער קומעדיגע וואך

לזכרון עולם בהיכל ה'

לזכר ולעילוי נשמת
הר"ר יהודה צבי זצ"ל
בן הרב אהרן ארי' גאטעסמאן זצ"ל
נכד רביה"ק
רבי יצחק אייזיק מסטרעטין זללה"ה
נפטר ר"ח כסלו שנת תשנ"ז לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

מעשה יחיאל

ב"ה שאנו זוכים לברר מקחו של צדיק, במסגרת המערכת והגליון אנו עומדים בקרוב להתחיל לסדר מחדש בעריכה מחודשת ספרי הגאון הצדיק רבי יחיאל מיכל היבנער זצ"ל אבד"ק ניזנוב – גליל סטאניסלאב יצ"ו

[הסוגריים הם מה שמעובד מחדש] ספרו הבהיר מעשה יחיאל עה"ת, ויה"ר שיהיו שפתותיו דובבות וימליץ טוב בעד כל העושים והמעשים אכ"ר [המספרים הם על סדר הספר והעתקנו מכמה וכמה ד"ה]

(א) ויעתר יצחק לנוכח אשתו. י"ל על פי מה שכתב המגן אברהם דבפניו א"צ להזכיר שמו ה"נ הי' צריך להזכיר שם אבי' ואמה שהיו רשעים ואין מסקינן בשמיי' וגם אדרבה היה לקטרוג ע"כ התפלל לנוכח אשתו כמו שאמר מרע"ה אל נא רפא נא לה וא"ש.

(ד) ויצא הראשון אדמוני. עיין בספה"ק שפת אמת לרמ"ע מפאנו ע"ה ערך א' אדמוני דלא נאמר אדום בהחלט בצאתו מרחם אמו להורות אפשרות הנטי' אל הטוב ומרוע בחירתו בו לדבר ויחבל לו עכלה"ק. וי"ל עפמ"ש"ש ערך אנכי שבעת לידת אחים תאומים וכל שכן בשל"א אחת נשאר רושם של כ"א בחבירו ע"ר אנכי עשו בכורך ואתו הרושם גרם שמת יעאע"ה בחו"ל ורושם הטוב שבעשו גרם שמת בארץ ונתקבל ראשו במערה וגפו בשדה המכפלה מבחוץ ע"ש. והנה כי כן י"ל דלא נאמר אדום בהחלט יען שהי' בו רושם טוב מעין שנאמר בדהע"ה.

(ו) וידו אוחזת בעקב אחיו. ופירש"י ז"ל דאין זה גומר מלכותו עד שזה בא ונוטל ממנו. מכאן רמז למ"ש בשם הגה"ק מביטשאטש זל"ה אם בעתה עכ"פ קצת אחישנה יהי' ומסתבר דהרי הקדים ג' שנים לונושנתם מכ"ש במדה טובה וזה נרמז בדברי רש"י ז"ל וכי"ר בב"א.

(ז) ורב יעבוד צעיר. ראיתי בס' מהרי"ל בלקוטין בסופו שהגמון אחד אמר שאין רשות בגלות לישראל לעבוד עם עכו"ם והשיבו לו מפסוק ורב יעבוד צעיר ואמר אולי הכוונה דצעיר יעבוד לרב והשיבו הרי ממקומו מוכרע הן אחיו נתתי לו לעבדים והוא אמר שבאמת י"ל ב' הפירושים כשזה קם זה נופל ר"ל. וע' בעה"ת מפרשים דזמן רב יעבוד הצעיר מרומז על הגלות המר הזו ואתה ד' עד מתי וע' באו"ח הק' מפרש מי שיהי' רב יעבוד לו הצעיר בזמן ההוא.

(ט) ויגדלו הנערים וכו' יושב אהלים. כאשר זכני השי"ת לבני יחידי אחר ארבע אמהות חשקה נפשי אחר הברית מילה להגיע ליום תלמידו ויען כי מנהג העולם להתחיל ביום שנעשה בן ג' שנים וכן הובא בפוסקים שאלתי את פי אדמו"ר הה"ג והק' מהרי"א מזדטשוב זי"ע יען שהיתה התוה"ק חביבה עליו ביותר אולי יתן מקום לקרב היום הזה. והשבני כי רבו אמר שלא להתחיל ללמוד עדי היותו בן ד' שנים רק אוכל לחנוכו בבית תלמוד מקודם ולא ללמוד עמו.

והנה יען כי על ג' שנים לא שאלתי רק על הקדימה נתתי עצה בלבי הנה בסנהדרין נאמר אחרי רבים להטות ואשאל שני צדיקים ומסתמא יאמרו כמנהג העולם וכן אעשה ושאלתי את פי הרה"צ בנש"ק מחו' מהרי"מ מגלינא זל"ה לפי תומו והשיב בפשיטות לאחר שיהי' בן ג' שנה ואז אחנכו בפאות ג"כ והשערות של הראש אשקול במאזנים עם מטבעות של כסף ואתנם לצדקה. ועוד שאלתי את פי הגה"ק מרן מהרי"מ מבעלזא זצ"ל ונתיישב איזה רגעים בשומו. ידו על מצחו (וזה הי' אחר שבועות) והוא כמשיב ח"י מרחשוון יחול בשנה הבע"ל ש"ק אתחיל ללמוד עמו ביום א' שלאחריו וכן עשיתי (ובצירוף אומרים ז"ל יום א' בשנה חשוב שנה) ואז עשיתי סיום הש"ס וסעודה גדולה במצו"ש"ק ובבוקר לקחתיו על זרועתי והולכתיו לבית תלמוד בשמחה ובתוף בעזהשי"ת.

וכעת מצאתי בספה"ק סדר היום דמבאר משנת של סדר השנים הטובות ומביא דעה גבי בן חמש למקרא דימתינו עד יעברו שני ערלה והוא מפקפק ע"ז ע"ש.

ופוק חזי מאי עמא דבר ואל תטוש תורת אמך כתיב עכ"ז מי שכבר קיים מצוה זו ובפרט כשהתינוק תש כח יש להמתין שלא יהי ח"ו נחלה מבוהלת בראשונה אחריתה לא תברך ואחר כוונת הלב הן הן הדברים והשי"ת ינחנו במעגלי צדק למען שמו (וטעמא של הרה"ק מבעלזא נראה ע"ד דקיי"ל דאין ללמוד בש"ק דבר חדש דיש לו צער מב"ש להתחיל בתחילה) אם דהכל מוודים דבשבת נתנה הורה י"ל דהם קדמו נעשה לנשמע מרוב אהבה וזה עיקר התענוג שלהם.

י) שמעתי שיחה נאה דנזדמן דנתן מאכל אבילות שלא יהיה לו טענה דנתן לו משל אביו ושניהם שותפים בו אבל סעודת הבראה צריך להיות משל אחרים א"כ הי' של יעאע"ה בעצמו. הלעטהו לרשע וימת וישראל עושה חיל. וי"ל לשון הלעטינו נא עתה כי מידו היתה זאת שנפטר יעאע"ה קודם שיצא עשו לתרבות רעה א"כ עכ"פ מגיע לו שכרו בזה שיהי' חוטא נשכר.

י"א) י"ל ויעקבנו זה פעמים דב"פ יעקב גי' שס"ד כמנין השטן והוא מכריעו ומכניעו.

ט"ז) בזה"ק הקשה למה לא גילה השי"ת ליצחק אע"ה מעשה עשו הרשע ולא הי' נחפץ בברכה ותירץ דרצה השי"ת שלא יהי' הברכות ע"י רצון יצחק רק הכל מאתו יתברך ע"ש. וכעין זה מביא בחידושי אגדות מהרש"א ז"ל [מ"ק ד"ט] דמט"ז אמרו השלמים לראב"ש הברכות בלשון קללה כדי שיפרשם רשב"י ע"ה ויצאו הברכות גם מפיו הק' (ומה שפקפק בזה דמנא ידעו דר"א לא יבין ורשב"י יבין אין בזה פקפוק דהרי הי' יכול להיות כך וכן הי' לפי האמת ואם לא יועיל לא יזיק) וה"נ יתר שאת ויתר עוז אם הי' מתחלה ועד סופו רק ברצונו ית' עדה"כ טוב אחרית דבר מראשיתו כשהוא טוב גם מראשיתו ובפשטות י"ל עד"ש השי"ת ליושיע ב"נ ע"ה וכי פלטור אני.

ט"ז) בזה"ק הקשה למה לא גילה השי"ת ליצחק אע"ה מעשה עשו הרשע ולא הי' נחפץ בברכה ותירץ דרצה השי"ת שלא יהי' הברכות ע"י רצון יצחק רק הכל מאתו יתברך ע"ש. וכעין זה מביא בחידושי אגדות מהרש"א ז"ל [מ"ק ד"ט] דמט"ז אמרו השלמים לראב"ש הברכות בלשון קללה כדי שיפרשם רשב"י ע"ה ויצאו הברכות גם מפיו הק' (ומה שפקפק בזה דמנא ידעו דר"א לא יבין ורשב"י יבין אין בזה פקפוק דהרי הי' יכול להיות כך וכן הי' לפי האמת ואם לא יועיל לא יזיק) וה"נ יתר שאת ויתר עוז אם הי' מתחלה ועד סופו רק ברצונו ית' עדה"כ טוב אחרית דבר מראשיתו כשהוא טוב גם מראשיתו ובפשטות י"ל עד"ש השי"ת ליושיע ב"נ ע"ה וכי פלטור אני.

יט) בפסוק אם יעקב ועשו כתב רש"י ז"ל איני יודע מה מלמדינו.

והמפורשים כתבו דהודיע לנו הסיבה שנולד עשו מצדיקים הללו יען שהיתה אחות לבן ורוב בנים הולכין אחר אחי האם (וכדמות ראי' דיצאו מכלל ב"נ דלדידהו לא אזלינן ב"ר) וסב"ק ר"מ מפריםשלאן ז"ל הכניס זה בדברי רש"י ז"ל א"י מה ר"ל מה זאת שילדה רשע כזה מלמדינו משום שהיתה אחות לבן.

ואני אומר ע"ד צחות ע"ד רש"י ז"ל שהוא מלמדינו שהאדם יאמר תמיד שאיני יודע הדברים לאמיתתן ועד"ש רה"ק שליט"א בחג העצרת הזה ומשפטים בל ידעום דקאי אלמעלה דל"ד החוקים לא נודע לנו גם המשפטים הם נסתרים מנגד עינינו וגבוה מעל גבוה שומר. ובשם הגה"ק מבעלזא שמעתי דהכתוב מלמדינו דעשו לא כיבד אביו לשם מצוה דתרי לא הי' נזהר מכיבוד אם דהישוום הקב"ה יחד ויאע"ה שמע אל אביו ואמו ועשו לא כיוון רק משום ירושה וע"כ לא נאמר רק כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו ודפח"ח.

ויש להמתיק הדבר עפמ"ש בזה"ק ללמד זכות על יצחק אבינו ע"ה שאהב את עשו יען שהי' במדת הגבורה שלו וה"נ יש לחייב את החייב שכביד ליצחק רק מטעם זה ולא הי' בו שום סרך מצוה.

גם י"ל דמשמיענו חידוש אם דע"י רשעים הללו נולד עשו עכ"ז הוכרח יעקב אע"ה לקחת משם אשה כי הבנות כנען רעות ביותר וכמו שהוכרח ליקח שתי אחיות ולא יגרע מצדיק עיני שהיתה מטתו שלימה ולקח משם כל נציצות הקדישות כאשר שמעתי מפ"ק מהר"ד מדינוב זצ"ל שאמר הלא נכריות נחשבנו לו כי כבר לקחנו ממנו כל נציצות קדישות ונשאר עץ יבש וערשנו רעננה.

גם י"ל ולא ברכה שלא יהי' מבחי' שברכו התנאים לראבר"ש בפ"ק דמ"ק אלא מבחי' גבורה שלו יקללו בלב שלם ח"ו.

המשך פון קומעדיגע עמוד

נאנט צו דרייסיג יאר האָט דער אַמשינאָווער רבי געפירט זיין עדה און מעמיד געווען חסידים לאלפים, געפראָוועט זיין הייליגע עבודה און געזאָגט דברי תורה פאַר די חסידים כמעטן המתגבר ורבים וגדולים השכימו לפתחו, ביז צו זיין הסתלקות ד' כסלו תרל"ז.

אוהב ישראל: כדרך אביו הק' רבי איציקל פון ווארקא ז"ע, וועלכער פלעגט קלאַפן ביי די טירן פון שרים ורוזנים, אַפצושריינען פאַרשידענע גזירות אויף אידן, בכלל ובפרט, האָט זיך אויך זיין זון הרה"ק רבי יעקב דוד מאַמשינאָו אינגאַנצן אַוועק געגעבן פאַר אידנס וועגן. טראָץ זיין באַגרעניצונג אין צייט זייענדיג פאַרנומען בתורה ובעבודה, איז ער אָבער געווען איינער פון די גרעסטע עסקנים צו שתדל'ן לטובת הכלל ברוחניות ובגשמיות במסירות נפש ממש. גאַנצע טעג פלעגט דער אַמשינאָווער רבי וויילן אין וואַרשא צוליב זיין עסקנות. פילע מאָל איז אים אפילו אויסגעקומען דאָרט צו זיין די גאַנצע וואָך און בלויז אַהיימפאַרן אויף ערב שבת. און טראָצדעם וואָס ער האָט נישט געקענט דעם לאַנד-שפראַך, נישט פויליש און נישט רוסיש, האָט ער אַלץ געטראָפן אַ וועג וויאָזוי צו צוקומען צו די פירער פונעם לאַנד, אין וועמענס הענט עס איז געלעגן דער גורל פון דאָס פוילישע אידנטום. שטענדיג האָט ער מצליח געווען צו באַאיינדרוקן די גרעסטע און העכסטע שרים און מבטל מאַכן שווערע גזירות.

מען פלעגט זיך וואונדערן אין וואָס זיין גרויסער כח איז באַשטאַנען, און וויאָזוי ער האָט מצליח געווען משפיע צו זיין. ווען ער האָט זיך געשטעלט פאַר די שרים האָט ער גאַרנישט געזאָגט, בלויז מיט זיין הערליכן געשטאַלט און פאַטריאַרכאַלישע אצילות'דיגן אויסזען, וואָס איז געווען כולו אומר כבוד. זיין הייליגע צורה האָט געפינקלט מיט לויטערקייט, באַגלייט מיט די לאַנגע שוואַרצע באַרד און פיאות, מיט די שאַרפע אויגן האָט ער אַריינגעקוקט אין די שרים, אַ בליק אין וועלכן מען האָט געזען אַ איד וואָס פאַדערט דעם עלבון פון זיין פאַלק פאַרוואָס מען צווינגט זיי אַפצוטערען פון די מנהגים פון זייערע עלטערן וואָס זיי האָבן שוין מקובל פון דורי דורות.

די שרים פלעגן נישט קענען אים אַרויסשיקן מיט ליידיגע הענט, זיי האָבן איינגעזען זיין גרויסע מסירות נפש פאַר די אַלע ענינים און אים נישט געקענט אַפּאָגן. דעריבער איז ער שטענדיג אַרויס מיט ערפילטע בקשות און די שלעכטע גזירות זענען בטל געוואָרן. עס איז ספעציעל באַוואוסט די "גזירת המלבושים" וואָס די רוסישע צאַריסטישע רעגירונג האָט אַרויסגעגעבן אין אַנפאַנג שנת תרי"א, וואו די אידן זענען באַפוילן געוואָרן זיך אַפצושניידן די בערד און פיאות און טוישן די אידישע מלבושים.

ווען עס איז אַרויס די גזירה זיך צו שערן די באַרד און פיאות, איז הרה"ק מאַמשינאָו אינאיינעם מיט הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל פון לאָדז וועלכער איז נאָך דעמאָלט געווען רב אין לאַמזע, געקומען קיין וואַרשא צו אַ פוילישן אַריסטאָקראַט, וועלכער איז געווען דער בירגערמייסטער פון וואַרשע געשטעלט דורך דעם רוסישן צאַר.

אַנקומענדיג צו זיין פאַלאַץ איז דער שר אַרויסגעקומען צו זיי, און זיי ענטפּאַנגען בסבר פנים יפות. ער האָט זיי דאָן געפרעגט אויף דייטש, זיך אויסדרייענדיג צום אַמשינאָווער רב'ן וועמען ער האָט שוין געקענט פון פריער: "וואָס מאַכט איר הרב קאַליש?" דער רבי האָט אויסגעבראַכן אין אַ גרויס געוויין און דערציילט דעם שר דעם ענין פאַרוואָס ער איז געקומען און געבעטן מבטל צו מאַכן די גזירה. האָט אים דער שר געענטפערט: עס טוט מיר לייד, אָבער עס ליגט נישט ביי מיר אין די הענט עפעס צו טאָן, די גזירה קומט פון פעטערבורג און איך קען נישט דערין אַריינרעדן.

ווען דער אַמשינאָווער רבי האָט געהערט די ווערטער האָט ער אַנגעכאַפט דעם עק פונעם שר'ס בגד און אַנגעהויבן שרייען. דער לאַמזער רב וואָס איז דאָרט געשטאַנען האָט זיך דערשראָקן און זיך אַנגעהויבן בעטן: אַמשינאָווער רב, וואָס טוט איר אַזוינס אים צו ציען ביים בגד? - "איך בין אַ חסיד" האָט דער אַמשינאָווער רבי אים צוריק געענטפערט מיט אַזאַ הויכע שטימע אַז עס האָט זיך געדוכט ווי די אַלע ווענט אַרום ציטערן.

דער שר איז געשטאַנען פאַרלוירן און געוואַרט דער רבי זאָל אים אַפּלאַזן. אינצווישן איז דעם שר'ס פרוי, וועלכע האָט געהערט די קולות, געקומען צו לויפן מיט אַ בהלה קוקן וואָס דאָ גייט פאַר. האָט זי געזען צוויי רבנים, איינער האַלט אַן איר מאַן און וויינט אויפ'ן קול. איר מאַן האָט איר מסביר געווען וואָס דאָ גייט פאַר אַז דער רב בעט זיך פאַר אים וועגן די גזירה אויף די בערד און פיאות.

די פרוי איז קענטליך באַרירט געוואָרן און געזאָגט איר מאַן: אויב די זאָך באַרירט אַזוי דעם רב'ס האַרץ, און ער איז זיך מוסר נפש פאַר זיינע ברידער די אידן, איז כדאי זאָלסט אים אַרויסהעלפן און מבטל מאַכן די גזירה. דער שר האָט טאַקע בליט ברירה צוגעזאָגט אויפ'ן פלאַץ עס אַפצושאַפן.

ביים אַרויסגיין האָט דער אַמשינאָווער רבי געזאָגט צו רבי אליהו חיים: פון הימל האָט מען מיר אַרויסגעהאַלפן. דער טאַטע זצ"ל איז געשטאַנען נעבן מיר און מיר געזאָגט אין אויער איך זאָל אים נישט צורו לאָזן ביז ער וועט מיך פאַלגן און אַפּשאַפן די גזירה...

עס איז פונקט געווען דעמאָלט פאַר שבעות, האָט דער אַמשינאָווער רבי נאָך צוגעלייגט: אַלע רביים גרייטן זיך יעצט צו זאָגן תורה אין חג השבועות און איך האָב געראַטעוועט די תורה...

עס איז געווען מרגלא בפומיה דריי זאָכן וואָס אַ רבי פון חסידים דאַרף וויסן נאָך איידער ער נעמט אויף זיך דעם עול ההנהגה.

(א) בשעת מען יצט אויפ'ן בענקל דאַרף מען שפירן ווי מען יצט אויף נעגל.

(ב) נאָך איידער מען ליינט דעם קוויטל דאַרף מען שוין וויסן וואָס ס'שטיין דערין.

(ג) ווען מען ליינט דעם קוויטל דאַרף מען מיטשפירן יענעמס צרה כאילו עס וואָלט געווען אַן אייגענע צרה.

אויב קען מען די דריי זאָכן דעמאָלט קען מען זיין אַ "רבי"...

זיין הנהגה איז געווען איין קייט פון גרעניצלאַזע אהבת ישראל. דאָס אהבת ישראל פון ווארקא פון זיין גרויסן טאַטן איז צו אים אַריבער במלואה און כסדר האָט ער דאָס אַרויסגעברענגט אין זיינע תורה'ס און שמועסן פאַר די חסידים.

אין אַ געלעגנהייט האָט ער געזאָגט: "וזאת הברכה אשר ברח משה איש האלקים את בני ישראל לפני מותו". די ברכה וואָס משה רבינו האָט געבענטשט די אידן איז געווען, אַז אין אַלע זמנים און אין אַלע מצבים אין וועלכן אידן וועלן זיך געפינען זאָל זיי נישט פעלן קיין 'איש אלקים' וואָס זאָל זיי פירן, מדרין זיין, שיצן אויף זיי און זאָרגן אויף אַלע זייערע געברויכן ברוחניות ובגשמיות.

הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינאוו זיע"א

נסתלק ד' כסלו תרל"ז לפ"ק

זרח השמש: הרה"ק רבי יעקב דוד קאליש מאמשינאוו זיע"א איז געבוירן אין זאריק, פוילן אין שנת תקע"ה צו זיין פאטער הרה"ק רבי ישראל יצחק קאליש זיע"א פון ווארקא, באקאנט אלס "דער אלטער רבי פון ווארקא" און צו זיין מוטער הרבנית הצדיקת מרת רחל ע"ה.

ויוקרא שמו בישראל: ער האט באקומען זיין נאמען נאך די רביים פון זיין פאטער רבי איציקל. "יעקב" נאכן הייליגן רבי'ן פון לובלין און דער יהודי הק' מפרשיסחא וואס האבן געהייסן יעקב יצחק (דעם נאמען יצחק האט דאך רבי איציקל אליין געטראגן דעריבער האט ער אים געקענט געבן בלויז יעקב). דער נאמען דוד איז געווען נאך הרה"ק רבי דוד'ל לעלובער זיע"א. הרה"ק רבי אהרן מנאדרעזין וועלכער איז געווען אן איידעם ביי הרה"ק רבי איציקל ווארקער און א שוואגער מיטן אמשינאווער רבי'ן, האט מרמז געווען אויף זיין שוואגער דעם פסוק (תהלים מז, ד) "ידבר עמם תחתינו". ידב"ר איז די ראשי תיבות 'יעקב דוד בן ר'חל. זיין זון הרה"ק רבי חיים מנאדרעזין האט מסביר געווען זיין טאטנס כוונה, אַז וויבאלד דער הייליגער אמשינאווער האט שטענדיג געהאט אן עבודה צו ראטעווען אידן פון זייערע אונטערדריקער זיי אפצוהיטן פון אלע גזירות און שלעכטס. דאס איז "עמם תחתינו". שוין יונגער הייט האט דער אמשינאווער רבי גע'ש'מ'ט אלס אַ גאון בתורת הנגלה, דער קאצקער רבי זיע"א האט אויף אים געזאגט אַז ער איז אַ 'חד בדרא' אין הלכות שבת. אויך איז ער געווען באַרימט אלס בקי בתורת הקבלה והחסידות. זיין התמדה און דביקות בתורה ובחסידות האבן נישט געוואוסט פון קיין גרעניץ, ער האט משים געווען לילות כימים אין לימוד התורה און אין עבודת ה', תמים וחסיד בכל דרכיו.

על כס הרבנות: זיין ערשטע רבנות פאסטן איז געווען אינעם שטעטל גוברטשוב. ווען דער רב פון די שטאט גור איז נפטר געוואָרן, איז דער יונגערמאן רבי יעקב דוד אויפגענומען געוואָרן דאָרט אלס רב פון די קהילה. דאָס איז נאָך געווען איידער דער הייליגער חידושי הרי"ם איז אַהין אָנגעקומען. גור איז נאָך דעמאלט נישט געווען אַזאַ באַרימטע שטאָט, וואָס איז הערשט געוואָרן שפעטער, בעיקר ווען דאָס שושלת אדמור"ר גור איז דאָרט אַראָפּגעשטעלט געוואָרן דורכ'ן חידושי הרי"ם און זיין אייניקל דער שפת אמת, זכותם יגן עלינו.

שפעטער האט ער פאַרלאָזט גור און זיך אַריבערגעצויגן קיין פרשיסחא. אָבער אויך אין פרשיסחא האט ער נישט געוואוינט צו לאַנג, נאָך אַנדערהאַלבן יאָר איז ער דאָרט געווען און דערנאָך איז ער גערופן געוואָרן מכהן זיין ברבנות אין אמשינאוו, אַ שטאָט וואו ער איז שוין פאַרבליבן עד סוף ימיו, און אויפ'ן נאָמען פון דער שטאָט איז ער געבליבן באַקאנט אין דער חסידישער וועלט, דער אמשינאווער רבי הרה"ק רבי יעקב דוד.

מנהיג העדה: נאָך בחיי אביו הרה"ק דער אלטער רבי פון ווארקא, פלעגן שוין חסידים קומען זיך מסתופף זיין בצל הרה"ק רבי יעקב דוד, אָבער ער האט נישט געוואָלט פראָווען קיין רבי'סטעווע בחיי אביו. נאָך די פטירה פון זיין הייליגן טאָטן, אחרון של פסח תר"ח, איז נאָך רבי יעקב דוד ווייטער געפאָרן צו זיין ממלא מקומו הרה"ק רבי שרגא פייבל מגריצא זיע"א, הערשט נאָך זיין פטירה שמיני עצרת תר"ט האט דער אמשינאווער רבי אָנגעהויבן מיט זיין הנהגה. טויזנטער חסידים האבן אָנגעהויבן צו פאָרן צו אים, צווישן זיי גרויסע רבנים און רביים. צווישן די פילע חסידים זענען געווען: רבי אברהם סגי-נהור פון קאָלאָשין, באַרימט מיט זיין שטוינענדע בקיאות אין ש"ס בבלי וירושלמי ואחרונים און אויך אין ספרי קבלה. אויך איז פאַררעכנט צווישן די אמשינאווער חסידים דער צדיק רבי שמחה'לע פון סאָכנאָוו; רבי מיכאל שו"ב פון ראַדאָמסק וואָס האט פאַרפאַסט די ספרים "דעת הזבח", "דעת חכמים" און "תיקון הזבח" אויף שחיטות וטריפות הריאה. אויך איז געפאָרן קיין אמשינאוו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זיע"א און הרה"ק רבי שמחה בונם מאָטוואָצק-ווארקא זיע"א, אַ פלומעניק פונעם אמשינאווער רבי'ן.

המשך אויף
פאריגע עמוד

זכותו הגדול והקדוש יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

לקיים בנו חכמי ישראל לבריאות הגוף והנפש בשלימות בתש"ח אמן:

מרן משה בן ריוול שליט"א [מקאלוב]. מרן דוד בן סימא מירל שליט"א [מוויזניץ - לאנדאן]. מרן שמואל יעקב בן יענטא שליט"א [מתולדות אברהם יצחק]. מרן ישראל בן לאה אסתר שליט"א [מוויזניץ].

פרשת תולדות - ויצא	ש"ק - כ"ט מר השון	יום א' - ל'	יום ב' - א' כסלו	יום ג' - ב'	יום ד' - ג'	יום ה' - ד'	עש"ק - ה'
הילולא דצדיקיא	הרבי רבי צבי הירש מרימינוב זיע"א [וי"א ל' מר השון]		רבי ישראל יוסף שמואל זיע"א בעל מסורת הש"ס	רבי שמריהו מוורחובקא זיע"א הלמודי הבש"ט הקי זיע"א	רבי אברהם יהושע העשיל מסקווירא זיע"א	רבי יעקב דוד מאמשינאוו זיע"א	רבי שמואל אליעזר איירל'ס זיע"א המרש"א
			רבי שלום שכנא מלובלין זיע"א	רבי נחום וויידענפעלד מראמבראווא זיע"א	רבי משולם ישכר אשכנזי מסטאניסלאב אלעסק זיע"א		רבי אשר אנשיל יונגרייז ממשענענער זיע"א המנחת אשר
			רבי משה האגער מראדאוויץ זיע"א	רבי עקיבא סופר מפרעשבורג זיע"א הדעת סופר			רבי יעקב יהודה מנדרין זיע"א
				רבי אהרן קאטלער זיע"א ראש ישיבת קלעצק - לעיקוואד			רבי ברוך בער ליבוביץ ראש ישיבת קאמינעץ זיע"א
				רבי נתן וואכטפויגעל זיע"א משגיח ישיבת לעיקוואד			